

nek, mondja *Arnulf Salmen*, a Német Rendi Elöljárók Konferenciájának bonni szövívője. Továbbá idősebbek, mint korábban, és nemigen vezérlik őket pragmatikus szempontok. „Aki ma belép, annak számára a lelkiség a fontos”, mondja Salmen. Szinte valamenynyien belső „hívásról” számolnak be, határozott bizonyosságról: „Ez az! Ez az én utam!”

Ő maga 27 éves volt, dinamikus üzemgazdász jó fizetéssel és meredeken felívelő karrierrel, meséli Richard atya is. „De valami hiányzott nekem. Amikor először jöttem Münsterschwarzachba, észrevettem, hogy itt minden másképp van: láttam a szerzetesek mosolygós arcát, a nyugalmat rajtuk. És beleszerettem a liturgiába.” Most őt is jellemzi a nyugalom és nevetés, amely gyakran minden átmenet nélkül kitör belőle.

Sok rendi közösségben azonban, ahová már nemigen tódulnak az emberek, „bénító rezignáltság és romboló letargia” uralkodik, ahogyan a ferences *Rafael Manfred Riger* panaszkolta egy konferencián. Mások viszont a válságot esélynek látják arra, hogy újragondolják és megvitassák életstílusuk értelmét. „Többé nincs szükségünk olyan apácákra, akik halálra gürcölnek magukat a közösséget”, mondja Katharina Kluitmann nővér. Az egyes rendi közösségeknek „buzgóbbaknak, szegényebbeknek és kommunikatívabbnak” kellene lenniük, azaz nagyobb súlyt kellene fektetniük a spiritualításra és a közösségre. A trend a három-négy szerzetesből álló, kicsi lakóközösségek felé mutat, amelyek mindenekelőtt a társadalom peremén helyezkednek el, közvetlen szomszédságban a segélyekből élő családokkal, a hajléktalanokkal és az illegális menekültekkel.

Vezetői szerepe ellenére Katharina nővér is kiköltözött a lüdinghauseni régi nagy kolostorból, hogy egy kis közösségben éljen Münsterben. Három nővértársával minden reggel és este közös imára hívja az embereket a templomba, és félállásban lelkipásztori pszichológusként dolgozik egy egyházi tanácsadóhelyen. Sok modern szerzetesnek van terapeuta kép-

zettsége, tanfolyamokat vezetnek, lelkiezetést nyújtanak, kis spirituális központokat tartanak fenn a nagyvárosok közepén.

Katharina nővér blúzzal és szoknyával kombinálja a rövid apácafátylat, és „félcivilnek” nevezi ezt. A rendi öltözet kérdését ma többnyire változóan kezelik. Az idős nővérek továbbra is habitusban járnak, a fiatalabbak azonban az alkalomnak megfelelően váltogatják a rendi ruhát és a civil öltözetet. Egyeseket már nem is lehet fölismerni a ruhájukról, mert szívesebben hordanak farmernadrágot és kötött kiskabátot.

Időközben az „engedelmesség” fogalmát is újradefiniálták, és „gyakran dialogikusan értelmezik”, amint Salmen szövívő mondja: „Isten akaratára való közös ráhallgatásként”. A személyi döntéseket már nem főnről hirdetik ki, hanem egyenrangú beszélgetések nyomán hozzák meg. Így Katharina nővér is többször előjárói elé terjesztette kívánságát, hogy lakóközösségben szeretne élni, és ezt eleinte elutasították. „De nem ment ki a fejemből”, mondja – és végül elköltözhetett.

Katharina Kluitmann számára az ilyen kicsi közösségek jelentik a szerzetesi élet modelljét: azok a közösségek, amelyek hitükkel és közösségi életmódjukkal hatnak a világra. „Isten államától a kovász modellje felé tart a fejlődés”, állítja. A rendeknek nem kell többé tömegmozgalmaknak lenniük: „Az igazán elhivatottak mindig kevesen voltak. De ha valóban nyitottan és hitelesen éljük meg az elhivatottságot, akkor a rendek ismét virágozni kezhetnek.” Doktori dolgozatának címe: Az utolsó kapcsolja föl a villanyt.

Jézus Kis Nővérei már régóta élik ezt a modellt. A francia misztikus, *Charles de Foucauld* példáját követve – ő 1900 körül élt a Szaharában a tuaregek között – kis csoportokban élnek, nyomormentes vidékeken, bádóvárosokban és szociális gettóknak, és közraktárakban, futószalag mellett vagy takarítóbrigádokban dolgoznak. „Megosztjuk az emberek életét kínos helyzetekben, barátságban, azonos síkon élünk velük”, mondja *Maria Walburg* nővér, akihez

Frankfurtban a németül beszélő Kis Nővérek minden gondjukkal-bajjukkal segítségért fordulhatnak. A szomszédságukban szűkös lakásokban, kínosan nehéz helyzetben élőkhez hasonlóan ezeknek a nőeknek sincs saját szobájuk, közös termekben alszanak; lakásukban az egyik szobát ikonokkal, gyertyákkal és imaszámolyokkal látják el, ez szolgál kápolnául.

„Szeretjük a kétkezi munkát, és tudatosan nem fogadunk el vezetői szerepeket”, mondja Mária nővér, „mert csak az egyszerű munka mellett tudunk megmaradni a kontemplációban”. A 77 éves törékeny apáca egyszerű kék pólót, farmert és szandált visel. Noha ötven munkás év van mögötte – forrasztómunkásként, csomagolóként és takarítónőként dolgozott –, lényegesen fiatalabbnak tűnik. A „rendi utánpótlás” témáját hallva a fejét rázza: „Már ezt a szót sem szenvedhetem”, mondja szinte barátságtalanul, „mert aggodalmaskodó, önközpontú magatartásra utal, ahogyan az sajnos eléggé elterjedt az egyházban”. Sokkal inkább aggasztja „a társadalmi szolidaritás lebomlása”, amit a nővérek is a saját bőrükön tapasztalnak. „Mindenütt növelik a feladatok mennyiségét, annyira sűrűsödik a munka, hogy az emberek összeomlanak a súlya alatt.” Szerinte ilyen feltételek mellett a Kis Nővérek kontemplatív életmódját is alig-alig lehet fenntartani. Mégis abból indul ki, hogy mindig lesznek olyanok, akik erre éreznek majd hivatást.

A családosoctól vagy a világi papoktól eltérően a szerzetesek bizonyos fokig élvezik az udvari bolondok szabadságát. „Mi kísérletezhetünk”, mondja Katharina Kluitmann. „És ha balul üt ki a dolog, a közösség megtart minket.” Az apácák és a szerzetesek „kinyithatják a szájukat, politikai vonalon és az egyházon belül is”. A ferences Leonardo Boffot és a domonkos Gustavo Gutiérrezt nevezi meg: ők lettek a felszabadítási teológia megalapítói. A jezsuita Karl Rahner és a domonkos Edward Schillebeeckx a teológia úttörőjévé vált kritikus kezdeményezéseivel. Hugo Enomiya-Lasalle szintén jezsuitaként ment

Japánba, ahol zen-mesterré képeztek, és a buddhizmussal való szót értés útkészítője lett. „Most pedig mi vagyunk a pápa is!”, mondja nevetve, és örömét fejezi ki az argentin jezsuita megválasztása miatt, mert az hozzáfogott, hogy megszabadítsa a világegyházat a jólét hulladékaitól.

A münsterschwarzachi apátság is egyre újabb merészségekbe bocsátkozik bele. Széles körű spirituális tanfolyamaikkal ezek a bencések messze túltekintenek a szokásos szűk egyházi horizonton, és meditációra hívnak „hitetlene-

ket, másként hívőket és keresőket” is. Az apátság területén fekvő Rekollektions Ház professzionális terapeutikus kísérést kínál kiegészítő problémákkal küzdő és szenvedélybeteg lelképászoroknak és apácáknak, valamint olyan papoknak, akik nem boldogulnak a cölibátussal. Fa- és napenergiával, illetve biogázzal működő fűtőrendszere segítségével az apátság öt évvel ezelőtt nullára csökkentette CO₂-kibocsátását. „Nem a hamut akarjuk őrizni, hanem a tüzet”, mondja Richard atya.

Ez a merész szellem lehet a magyarázata annak, miért nincs utánpótlási gondja a münsterschwarzachi apátságnak: minden évben egy-két új tagot vesz föl a közösség. „Éppen ebben van a jövőnk: abban, hogy másmilyenek vagyunk”, véli gondtalanul Richard atya. Ismét megszólal a harang. Barátságos tekintettel búcsúzik, összefogja fekete öltözetét, és elsiet a kórusimára.

Eva Baumann-Lerch

Forrás: Publik-Forum, 2013/15

Nők pappá szentelése?

Érvek és ellenérvek

A nők pappá szentelésének állítólag végérvényes tilalmát először II. János Pál pápa mondta ki Ordinatio sacerdotalis kezdetű apostoli iratában (1994). A Hittani Kongregáció mostani prefektusa, Luis Ladaria érsek nemrégiben ismét írt arról, hogy a római egyháznak ez a döntése végleges. Nyilatkozatának indítéka: „Néhány országban olyan hangokat lehet hallani, amelyek ismét kétségbe vonják az említett tanítás végérvényes jellegét.” S ez „nagy aggodalommal” tölti el őt.

Milyen indokokat sorol föl a Hittani Kongregáció prefektusa az állítólag „végérvényes, tévedhetetlen tanítás” mellett – és milyen érvek szólnak ellene?

1. „Krisztus a tizenkét apostolnak akarta adományozni ezt a szentséget (a papszentelést), ők pedig mind férfiak voltak, és a maguk részéről más férfiakra ruházták át. Az Egyház mindig úgy tudta, hogy kötve van az Úrnak ehhez a döntéséhez, amely kizárja, hogy érvényesen nőkre ruházzák rá a papságot...”

Ellenérv: Jézus nem a papszentelés szentségét szolgáltatta ki, hanem apostolokat küldött ki, hogy hirdessék Isten országának örömmüzenetét.

A zsidóság patriarchális struktúrájában állva, zsidóként Jézus nem bízhatott meg egyetlen nőt sem az igehirdetés feladatával, mert nők számára az ókori Izrael-

ben nem volt megengedett a nyilvánosság előtt működni, például nem tehettek nyilvános vallomást a bíróságok előtt. Noha a magdalai Mária hirdetési feladatot kapott a feltámadott Jézustól: „Menj el testvéreimhez...”, de Jézus nem küldhette őt arra, hogy például zsinagógában prédikáljon, amit a férfi apostolok mindenképp megtettek.

A tanítóhivatal teljesen figyelmen kívül hagyja a nők kortörténeti helyzetét Jézus korában – s ebben súlyos hiba rejlik, nevezetesen a történeti-kritikai szentírásmagyarázat nem-alkalmazása! Jézus például korának rabszolgaságát sem szüntethette volna meg, mivel ebben is – a nők helyzetéhez hasonlóan – társadalmi struktúráról volt szó.

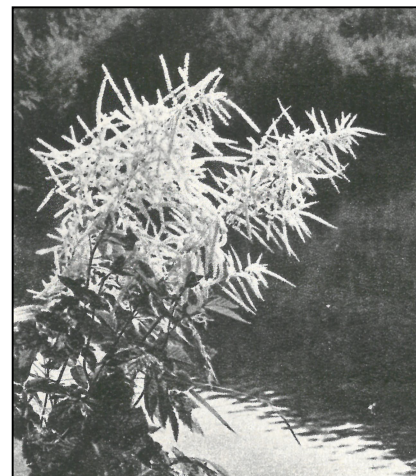
2. „Az Egyház mindig úgy tudta, hogy kötve van (Krisztusnak) ehhez a döntéséhez...”

Ellenérv: A korai Egyházban nagyon is voltak női diakónusok, presbiterek, missziós apostolok (pl. Junia, Priszka). A tanítóhivatal teljesen figyelmen kívül hagyja a nők e kora keresztény hivatalait, amelyek nyilván a Galata-levél 3,26-28-ra épülnek, amely szerint a hit és a keresztség alapján nem játszik szerepet a biológiai nem (a hivatalok átadása szempontjából sem).

3. „Az Egyháznak” „nincs hatalma arra, hogy nőknek szolgál-tassa ki a papszentelést...”

Ellenkérdés és ellenérv: Rendelkezik-e az Egyház Jézus kifejezett parancsával, hogy nőket ne küldjön ki apostolként (következésképp presbiterként se stb.)? Ez nem áll fenn; mert Jézus egyetlen szavával sem kötelezte a nőket arra, hogy alá legyenek rendelve a férfiaknak – ellenkezőleg! Több alkalommal is védelmébe vett nőket férfiakkal ellenében (vö. Lk 13,15-16; Mk 14,3-9). A magdalai Máriát elküldte, hogy feltámadását hirdesse meg „testvéreinek”. Ezért ebben az ügyben Jézusra hivatkozni Jézus megsértését jelenti.

Az egyházi vezetés Jézus felhatalmazása nélkül bevezette például a bíborosi hivatalt, és közben nem kérdezte meg, van-e erre Jézustól kapott hatalma. További példákat lehetne megnevezni... A Jézusra hivatkozás, hogy ő nem adott felhatalmazást nők apostol-

ként történő elküldésére, csupán ürügyül használt érv, amely nem teherbíró.

4. A szolgálati papság a papszentelés érvényességéhez megkívánja, hogy a szentelendő férfi nemű legyen; „a nők szentelésének lehetetlensége” hozzátartozik „a szentség lényegéhez”. „Az Egyháznak nincs hatalma arra, hogy megváltoztassa ezt a lényegét.” – A pap Krisztusnak, az Egyház (mint menyasszony) völegényének személyében cselekszik, és férfi volta elengedhetetlen vonatkozása ennek a szentségi képviselőnek...

Ellenérv: Személy voltuk alapján és megkereszteltekként nők éppúgy képesek Krisztus megbízásából cselekedni, mint férfiak; mert a hit és a keresztség alapján Krisztusban „nincs sem férfi, sem nő”, vö. Gal 3,26-28: „...akik Krisztusba merítkeztek be, Krisztust öltötték magatokra...”, azaz függetlenül attól, hogy férfi-e vagy nő, Jézusba vetett hite alapján minden megkeresztelt személy tevékenykedhet Jézus nevében és megbízásából; ehhez nincs szükség a férfi nemhez tartozásra!

Továbbá léteznek az Egyháznak más képei is, nem csupán a „Krisztus menyasszonya”, hanem például Krisztus teste, Isten népe, Isten nyája... A férfi hivatalviselők hajlanak arra, hogy kivegyék magukat Krisztus testéből, és önmagukat állítsák Krisztus, „a fő” helyébe. De csak egyetlen fő létezik: Jézus Krisztus!

5. „A feladatok különbözősége férfi és nő között biztosan nem hoz magával semmilyen alárendelést, hanem kölcsönös gazdagodást.”

Ellenérv: Ez az utalás „szépítgetésül” és megtévesztésül szolgál, a fennálló elnyomás bagatellizálására; mert a nők ki vannak zárva a döntő egyházi hivatalokból (papi és püspöki hivatal), és ezzel egyúttal minden olyan döntésből is, amely az egyházi tanítást, az egyházjogot stb. érinti; elnyomottakként klerikális férfiuralom alatt állnak.

6. A nők pappá szentelésének „végérvényes” tilalmához (Ladaria érsek szerint) az egyházi tanítói hivatal következő felfogása szolgál: E tilalom esetében nem „definition ex cathedra”-ról van szó, hanem „az egész világon szétszóródott püspökök rendes és általános tanítói hivatalának” döntéséről, „ha közösségben egymással és a pápával végérvényesen kötelezőként adják elő a katolikus tanítást”. Ennek az elvnek az alapján cselekedett 1994-ben II. János Pál pápa.

Ellenérv és kritika: A tanítói hivatal ezen értelmezése révén (II. Vatikáni Zsinat, Lumen gentium 25. pontja) következett be a „tévedhetetlenség” kiterjesztése. Akkori jogászok és egyházjogászok (pl. Örsy László) erősen és joggal kritizálták ezt a kiterjesztést.

A nők pappá szentelésének tilalma példáján igen világosan lehet megmutatni e kiterjesztés jogos kritikáját:

– a „sensus fidelium”-ot (Isten népének hitérzékét) nem kérdezték meg;

– kizárólag férfiak (a pápa és a püspökök, azaz a püspöki konferenciák elnökei) hoztak ítéletet a nők helyzetéről, olyan férfiak, akik neveltetésük alapján és a klérus képviselőiként a nők fölötti uralkodóknak érezték magukat, s

akik „a teremtés isteni rendjének” tekintik a férfiak nők fölötti uralmát, és ezzel vétenek Jézus szelme ellen, hiszen ő kifejezetten megmondta: „Közöttetek ne így legyen...” (Mt 20,26-28).

Ez azt jelenti, hogy a nők felszentelésének tilalma mélységesen igazságtalan és ellentmond Jézus szellemiségének. Ezen túlmenően teológiaiilag sem tartható. Ezért a jövőben nem fog elmaradni ennek az állítólag „az egyház hitletéteményéhez tartozó”, állítólag „végérvényes” igazságnak az elhárítása és visszautasítása. Ezt követeli meg a nők személyi méltósága és a nőknek ajándékozott meghívások a papi szolgálatra, amelyeket nem az egyház ad meg, hanem Isten Szentlelkének ereje!

Meglehet, az Egyház története során első alkalommal áll fenn annak az esélye, hogy ne csupán ezen állítólag végérvényes tanbeli döntés alól húzzuk ki a talajt, hanem ezen túlmenően szembeszálljunk az egyházi hivatalviselők göggyével is, amellyel „tévedhetetlen” tanokat hirdetnek (amelyek tele vannak hibával), és hatályon kívül helyezzük ezt az eljárásukat.

A keresztyének számára csak az Isten Lelkébe vetett bizalomnak kellene kötelező erejűnek lennie, mert „ő majd elvezet minket minden igazságra” (vö. Jn 14,25-26 és 16,14), vagyis mi emberek/keresztyének csak úton vagyunk az igazság megismerése felé, és nem hirdethetünk minden időkre vonatkozóan kötelező igazságokat, és nem köthetünk ilyenekhez embereket.

Ida Raming

Forrás: Kirche In, 2018/7

Sózni, fényezni

(Máté 5,13-16)

Jaj az egyháznak, ha élvezhetetlen, fénytelen, láthatatlan és világtalan! Mézesmadzag és csillag-szórós villogás helyett legyen só és legyen világosság!

Só. A tanítványok közössége team-só, sótár. Az igazi egyházi kommunikáció sóváltás. Ha nem ízesítünk, ízekre szednek. Milyen a sótlan egyház? A lelkészi hivatal sóhivatal, a lelkész sómen, akinek a szájából ömlik a sóder (és csak az), s az általa veze-

tett sóher gyülekezet nem más, mint múltba révedő sóbálványok klubja, ahol a fő megnyilvánulási forma a sóhajtozás.

Világosság. „Az egész világ egy ház, melynek fénnyel az egyház” (Spurgeon). Az egyház ne legyen fényűző! Ha nem gyújtunk világot, ránk gyújtják a világot! Feladatunk a sótartalom és fényerősség növelése!

Sági Endre